

Pedig úgy gondolom, van már annyi fantáziám és színházi tapasztalatom, hogy a karzaton ülve is el tudom képzelni, hogyan látnám a darabot a legjobb helyekről. Több előadást néztem végig állva, guggolva, vagy ahogy elfértem, és nem zavart. Egy nézőben kell lennie annyi alázatnak a színház iránt, hogy ha kell, feladja a saját kényelmét másfél-két órára. Engem egy igazán jó darab a legkényelmetlenebb testhelyzetben is magával tud ragadni, hiszen ha az előadás leköti minden figyelmemet, akkor arra a rövid időre a darabban élek, és nincs időm a saját fizikai kényelmetlenségeimmel foglalkozni.

Azért a többi versenydarab előtt is odaálltam a bejárathoz, hátha szerencsém lesz, de néhány előadás kivételével nem engedték be az érdeklődőket. Pedig lettünk volna sokan, mi, a „kitűzősök”. Tavaly még azt hittem, hogy ez a kitűző kiváltság, valami olyasmit jelent, hogy igen, én foglalkozom a színházzal, segít a programokon való részvételben, hogy még többet lássak, tanulhassak. Idén viszont az volt az érzésem, mintha amolyan ingyenélőknek néznének minket, akik nem hajlandók a színházjegyre áldozni.

Tehát maradt a két kaszt, a jegyesek és kitűzősök, én meg úgy látom, hogy a versenyprogram szépen lassan egy igazi elitista rendezvényt nyí ki magát. Elgondolkodtató, hogy a legjobb előadás (is) a Frankenstein-terv lett. Lehet, hogy valóban briliáns a darab, nem tudom, nem láttam, hiszen – „*Tekintettel a nézőtér minimális befogadóképességére (48 fő) jegyeket nem árusítunk!*” – szűk rétegnek szól, akár csak az egész versenyprogram.

Tanár: Voltak nehézségek. A POSzT szervezői nincsenek elragadtatva a színházra éhes „kamaszhordától”. Szemmel láthatóan elsősorban a szakmai, másodsorban a fizetős nézőknek van becsülete. A nagyszínház páholyait a VIP-vendégek töltik meg – de ez majdnem minden korban így volt, miért lenne most másképpen? E miatt több kérdés is megfogalmazódott bennem. Miért szórakozik a szakma részben a pécsi adófizetők forintjaiból? Miért nem nézik meg egymást Budapesten? Ki mondja végre ki feketén-fehéren, hogy a POSzT valójában zárt szakmai találkozó?

De az idén azért történt egy sor jó dolog is. A POSzT-off-ban sok-sok nívós programot láthattunk – mint ha egy kicsit áttevődött volna rá a hangsúly.

Tisztelet a válogató ízlésének, amely nyitott és merész hozzáállást tükrözött, sokféle (színházi megközelítéssel készült) produkció került be a versenyprogramba is. Nagy örömmel fogadtuk a KoMásokat, akiket – saját megfogalmazásuk szerint – erősen inspiráltak a Krétakör által már megszerzett tapasztalatok. Nem voltak extrém kívánságaik, sztárallűrjeik sem: elfogadták a gimnázium termei adta lehetőségeket.

De valójában minket gondolkodásban az off-off vitt előre. Volt egy-két jó kis vita Schilling Árpáddal, Scherer Péterrel a közönség bevonásának lehetőségeiről és etikájáról. És nem mindig a színházról beszélünk – sokszor „csak” magunkról.

Diák: A gimnáziumban rendezett alkotói beszélgetéseket nagyon szerettem. Hívhatjuk ezeket akár rendező irodalomóráknak is, ahol a művészekkel, mint hétköznapi emberekkel beszélgettünk a látott vagy megnézendő darabokról. Ez mindenképpen hasznos, hiszen ha az előadások előtt „felkészítenek” minket a darabra, tudjuk, mire érdemes kiváltképp odafigyelni. Szerintem viszont jobb, ha az előadás után tudunk beszélgetni az alkotókkal. Jobban szeretem először egyedül megfejteni a darabot, utána viszont láthatom, hogy helyesen értelmeztem-e, vagy esetleg az alkotók teljesen mást akartak vele üzeni. Jó érzés, hogy a legtöbben egyenrangú partnerként kezeltek minket, diákokat, a kérdéseinkre válaszokat kaptunk, és a kritikát sem engedték el a fülük mellett.

Szerintem nem csak a színházhoz kell közelebb kerülni egy tíz napos fesztivál alatt. A színház ad lehetőséget arra, hogy az emberek kerüljenek közelebb egymáshoz.

tanár: Vatai Éva, diák: Zöldi Blanka

Titkok játéka

Kunné Darók Anikó

Téma: Egy turistacsoport különös útvonalat jár végig, ahol az utak kereszteződésében különféle titkokra derül fény. A titkok kezelése a csoport közös döntése lesz.

Fókusz: Hogyan kezelhetjük titkainkat?

Korosztály: (kipróbáltan) 3-10 évesig

Létszám: 12-30 főig

Időkeret: 50 perc

Drámamodell: a TIE és a többtanáros drámafoglalkozás között

Beépített szerepek:

- játékvezető: Kalandőr
- első beépített szereplő: okmányirodai dolgozó, idősebb hercegkisasszony, öreg király, királyfi, udvari bolond, a titkos játszótér őrzője
- második beépített szereplő: okmányirodai dolgozó, a születésnapos királylány, anyakirálynő, újságíró

A játék hangulati háttere: Nemes Nagy Ágnes A titkos út című verse

Eszközök: reneszánsz muzsikából összevágott CD, közlekedési táblákra emlékeztető, 1-10-ig számozott (pöttyökkel ellátott) útirányt megadó jelzések, bábok, nagy fonalgombolyag, nagy szemüvegkeret, kártyák, útlevel, gyűrű

Kunné Darók Anikó bemutató foglalkozása jászfényszarui óvodásokkal és kisiskolásokkal. 2008. május 10. Kaposi László felvétele

Ráhangolás

A játék előtt olyan mozgásos (futó)játékot játszunk, melyben megismerkednek a gyerekek egy pár tábla jelentésével, például a következőkkel:

- futás közben, ha feltartom a STOP táblát, meg kell állni,
- ha feltartom a BALRA táblát, a tér bal szélére kell húzódni,
- ha feltartom a KÉZEN FOGVA táblát, kézen fogva kell futni.

A táblák kihelyezésével az a célom, hogy meghatározzam a „túra” útvonalát, és olyan szimbólumokat alkalmazzak, amelyek előcsalhatják a vers sorait.

1. egyirányú út – ha elindulunk, ezen az úton nem térhetünk vissza

2. nyíl balra *Hogyha most elindulok
aztán balra fordulok,
egy kis útig, titkosútig
lábujjhegyen eljutok.*

3. egy háromszögben, kézen fogva sétáló figurák
*Nem jár erre senki, senki,
csak néha a Nem-tudom-ki*

*az is akkor, hogyha kell,
kézenfogva Senkivel.*

4. háromszögbe zárt mozdony

*Messze innen utcalárma
messze dong a kisvasút*

5-6-7. útkereszteződést jelző tábla – a titkok helyszíne

8. sok egymás mellett álló figura – titkos játszótér

9. STOP

10. KÉZEN FOGVA tábla áthúzza – közeledünk az út végéhez

11. mozdony erőteljesebb színekkel – visszatérünk a városba

Szerződés-kötés

A futójáték után minden táblát kihelyezek a térben, összekeverve. Majd felteszem a kérdést, hogy szeretnének-e egy titkos kalandtúrán részt venni. Ennek eldöntését egy titkos érintőjátékkal adjuk egymás tudtára. Körben állunk, a gyerekek hátratett kézzel, felfordított tenyérrel várják a titkos érintést. Elmondom, hogy ha már minden játszani kívánót megérintettem, feltűzők magamra egy igazolványt, s ettől kezdve Kalandőr lesz a nevem. (Ekkor már halk reneszánsz muzsika szól.)

Okmányiroda megnyitása

Két beépített szereplőnk a szerződés-kötés után nagy gesztusokkal, heves asztal és székpakolással megbeszéli a reggeli munkarendet, miszerint utazókat várnak okmányok átvételére.

Úti okmányok átvétele

A két beépített szereplő párbeszédéből pontosan kiderül, mit várnak el az utazóktól.

„Remélem, ma nem lesz türelmetlenkedés, mindenki sorban fog érkezni”, „ezek a mai ügyfelek köszönni sem szoktak”, „remélem mindenki alá tudja majd írni a nevét, anélkül nem adhatjuk ki az okmányokat”, „azt hallottuk, ez a mai túra különleges lesz”...

Aki már feltűzte az aláírt kártyát, egy fonalból letekert kacskaringós úton kell, hogy végigmenjen. Mire mindenki teljesítette ezt az útszakaszt, bezár az iroda, és elérkeztünk a táblák birodalmába. Ők maguk jönnek rá, hogy miszerint fogunk tájékozódni (mindig egy pöttyel több van a következő táblán)! Én mint Kalandőr a kacskaringós út után meglepve jegyzem meg, hogy összekeveredtek a jelzések.

Első tábla

A szerepben lét mélyítését szolgálja. Miszerint aki komolyan gondolja az utazást, rálép egy olyan útra, ami már visszafelé nem használható. Ezt szimbolizálja a kanyargós gombolyagutat feltekerem. ezt követően egy mimes játékot játszunk, melyben menekülünk farkasok elől, átugrunk patakokat, vadméhek kergetnek, kúszunk keskeny barlangban stb. Egyik táblától a másikig ezt mondogatjuk: „*pszt, pszt! titkos út*”.

Második tábla

Irány balra. Elhangzik a vers első pár sora.

*Hogyha most elindulok
aztán balra fordulok,
egy kis útig, titkosútig
lábujjhegyen eljutok*

Harmadik tábla

*Nem jár erre senki-senki,
csak néha a nemtudomki
az is akkor, hogyha kell,
kézenfogva senkivel.*

Innen mindenki kézen fogva halad tovább egyik táblától a másikig.

Negyedik tábla

*Messze innen utcalárma,
messze dong a kisvasút*

A gyerekekkel városi utcazajt imitálunk, mindenki kiválaszt magának egy hangelemet (duda, sziréna, motor, fék, vonatzaj...), majd ezt a hangosból indulva egy halk, távolodó effekté varázsoljuk. Ezzel mélyítjük a világtól való eltávolodásunkat.

Ötödik tábla

Első útkeresztződés. Az útkeresztzödések fontosságát mindig ugyanazzal az élénk reneszánsz muzsikával hangsúlyozzuk. Letelepedünk és várjuk a titkot...

Egy báb, egy királykisasszonybáb jelenik meg, akitől megtudjuk, hogy húgának ma van a 12. születésnapja, és tudja a titkos vágyát, hogy gyöngyfüzért szeretne a csuklójára. Hasonlatosat, mint ami már neki van. A felséges szülők meg szeretnék lepni az ünneplő királykisasszonyt ezzel az ajándékkal. Az idősebb királylány lemegy a színről, majd előjön az ünnepelet, aki azon tanakodik, kitalálják-e az ő titkos vágyát, hogy olyan gyöngyfüzért szeretne, mint amelyet a nővére visel.

Az ördög ügyvédjeként

A Kalandőr halkán megkérdezi az utazókat, hogy eláruljuk-e neki a szülinapi meglepetést. A csoport döntése alapján cselekszünk.

Drámatechnika a szülinapi titok vizsgálatához – fotó

Arra kérem az utazókat, hogy mimes játékkal (lassú, közös mozdulatok) bontsanak ki úgy egy csomagot, hogy nem tudják, mi rejlik benne. A STOP szó elhangzására elkészül a meglepetés fotója. Majd a következő képen úgy csomagolunk, hogy pontosan tudjuk, hogy egy gyöngyfüzér van benne. A fiúknak külön jelzem, hogy az ő csomagjukban egy gyöngyberakásos kard lesz. Ezt minden egyes csomagoló mozdulatnál hangsúlyozom. Így készül el stopra a második fotó, amit összehasonlítunk az előzővel. Mind a két esetben kimerevítve tartatjuk a leghatásosabb fotókat, melyet a többiek megvizsgálhatnak. Ebben az útkeresztződésben mindig kiderül, hogy ezt a titkot jobb megtartani.

Hatodik tábla

Útkeresztződés („*pszt, pszt! titkos út*”), kézenfogva megérkezünk, letelepszünk, várjuk az eseményeket, szól a zene).

Öregkirály és felesége aggódva beszélgetnek. Párbeszédükből kiderül, hogy a trónörökös kis herceg sápadt, étvágytalan, szomorú, orvosok sem találják a baját (az egyik játékosom ebben a szituációban kapásból arra gyanakodott, hogy a királyfi feleségre vágyik).

A muzsika szomorúvá változik, a királyi házaspár elmegy, előkerül egy ágy és az abban kuporgó, kicsi, királyfibáb. Monológjából megtudjuk, hogy valójában ő fél, nem tud elaludni a sötétben, ezért fáradt, bágyadt, étvágytalan. De ezt a titkát nem oszthatja meg senkivel, mert hogy vallhatná be a világnak, hogy a trónörökös egy gyáva kukac.

Drámatechnika: megbeszélés

Arról beszélgetünk, hogy mit kezdünk a megszerzett információval. (Volt már ötlet arra, hogy menjünk vissza az előző keresztződésben lévő királykisasszonyokhoz. Itt jeleztem, nevetségessé tennék a lányok előtt. Egy másik esetben a legnagyobb fiú játékosom például elmondta, ha neki bármilyen baja van, az anyukája mindig segít rajta. Ez a kihangosított, őszinte megállapítás meghatározta a csoport véleményét. Küldötteket választottunk tehát, hogy felvilágosítsuk a királyi anyát. A csoport arra is felkészítette a vállalkozókat, hogy miként kell megjelenni egy királynő előtt. Megtörtént a titok átadása.)

Hetedik tábla – „*pszt, pszt! titkos út*”

Kézen fogva megérkezünk, letelepszünk, várjuk az eseményeket, szól a zene.

Előjön a már ismert két királykisasszonyka (bábok). A nagyobbik kérdezi a húgát, mit szólt a szülinapi ajándékhoz. A királykisasszonyka sírva fakad. Majd kiderül, hogy elveszítette a várva várt ajándékát. Ketten további kutatásra indulnak, majd lemennek a színről. Előjön az udvari bolond. Karján az elveszítettnek hitt ékszer. Az udvari bolond magában beszélve csodálja zsákmányát. Megfogadja, hogy ezt a titkát soha nem fogja elmondani senkinek.

Drámatechnika: riport

A színpalack mögül előjön egy beépített szereplő, aki a királyi vár újságírója. Ő szerkeszti a Királyi Hírmondót. Üdvözlí a csoportot, érdeklődik az utazás felől, kérdezősködik, hogy mi célból érkeztek, és milyen újdonságokat hallottak útközben. A gyerekek már alig várják, hogy felfedhessék az udvari bolond titkát. Az újságíró pontosan lejegyzí a hallott információt, majd megköszönve a tájékoztatást, elmegy.

Nyolcadik tábla

Közösen megfejtjük az egymás mellett álló figurák jelentését. A gyerekek hamar rájönnek, hogy a figurák őket szimbolizálják. Majd én, mint Kalandőr örülök a felismerésnek, hogy egy titkos játszótéren vagyunk. Előjön egy másik beépített szereplőnk, aki a titkos játszótér őrzője. Segítségünkre lesz egy titkos játék eljátszásában. Egy fonalra felfűzött gyűrűvel a Csön-csön gyűrűt játszunk el. Átéltük annak izgalmát, hogy titok fedi a kör közepén álló előtt, hogy a körben ki rejtegeti a dal végére a gyűrűt.

Kilencedik tábla

Megállunk egy picit pihenni. Fürkésznünk újabb kereszteződések után, de már nincs. Továbbhaladunk: „pszt, pszt! titkos út”

Tizedik tábla

KÉZEN FOGVA tábla, a figurák áthúzva. Lazul a játék, közeledik a vége, elengedjük egymás kezét a táblák között.

Tizenegyedik tábla

Város zajának hangeffektjét halkból indítva erőteljes utcazajjá formáljuk. Visszaérkeztünk.

Kilépés a szerepből, kártyák levétele

Megbeszélés: arról beszélgetünk, hogy mi történhetett azóta a kereszteződésekben. A gyerekek itt elmondják például azt, hogy a kiskirályfi lámpafénynél alszik, és nem hagyja egyedül az anyukája, az udvari bolondot a királyi rendőrség megbüntette...

Kunné Darók Anikó bemutató foglalkozása jászfényszarui óvodásokkal és kisiskolásokkal. 2008. május 10. Kaposi László felvétele

Hangulati lezárás

Mint játékvezető elmondom, hogy már több ízben szerveztem kalandórként titkos utazást, egyszer az egyik kereszteződésben egy fa tövében ott kuporgott egy bohóc. Az egyik szemé sírt, a másik nevetett. Elmondta nekem a titkát, hogy ez miért van így. Mivel megfogadtam, hogy megtartom ezt a titkot, játékosaim sajnos nem tudhatják meg, hogy miért sírt a bohóc egyik szeme, és miért nevetett a másik. Kárpótlásul azonban meghallgathatják a hangját. Ekkor találkoznak a verssel teljes egészében, amit Esztergályos Cecília tolmácsolásában hallgatunk meg: a feldolgozás hangvétele valóban olyan, mintha egy bohóc mondaná a verset.

Ezt a játékot játszottam már erdei útvonalon is, ahol állatok voltak a kereszteződések szereplői. Tapasztalom szerint a lopós vakondot nem árulják be ilyen hevesen az Erdei Hírmondó szerkesztőjének. Volt egy kisiskolás csoport, amelyben egyenesen eltitkolták a lopás tényét, mire a megbeszélésen „felolvastam” azt a cikket az újságból, amit az ő nyilatkozatuk alapján írtak a sajnálatos tényről, miszerint senki nem tudja rejtélyes eltűnések okát. Ez a csoport ekkor visszaküldött egy utazót, hogy keresse fel az újságírókat, és írjanak egy cikket Helyesbítés címen. A csoport újra kinyitotta az okmányirodát, végigküldte tábláról táblára azt az egy gyereket, míg elért a második kereszteződéshez, ahol előhívta az újságírókat. Ez a konkrét játék jól bizonyította számomra, hogy milyen remek pedagógiai feladat a csoport pillanatnyi döntéséhez igazítani a közös történetet.

Egyébként általában mit bizonyít a titkok játéka? Számomra azt, hogy a dolgok nem egyszerűen fehérek vagy feketék...

Fodor Mihály tréningvezetés közben. Spárta-dráma, 2008. augusztus 13. Kaposi László felvétele

„Értékekkel kísérletezünk...”

beszámoló a Színházi Nevelési Társulatok Országos Találkozásának programjáról

Hajós Zsuzsa

A Kerekasztal Színházi Nevelési Központ 2008-ban olyan találkozót szervezett, amely egyszerre kívánta kielégíteni a szakma belső fejlődése és a színházi nevelés határterületei felé való nyitás igényeit. Két nagyobb léptékű program megvalósulásáról számolhatunk be néhány sorban.

Március 6-8. között Dombóváron gyűlt össze tíz társulat csaknem 60 képviselője, ami jelentős előrelépésnek számít a korábbi 4-5 működő színházi nevelési csoporthoz képest. A szervező Kerekasztal Színházi Nevelési Központ mellett jelen voltak: Budapestről a Káva Kulturális Műhely, a Méta Kommunikációs Nevelési Kör és a 21. Színház a Nevelésért, a miskolci Ficak Színházi Nevelési Csoport, a szentendrei Nyitott Kör, Pécsről az Oberon Társulat és egy alakulóban levő csoport képviselői, az almásházai Táltos